

УДК 342.710954

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.04.1.18>

ОКРЕМІ ПИТАННЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ПОЛІЦІЇ В США: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Ригіна О.М.,
доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри історії держави, права
та політико-правових учень
юридичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
ORCID: 0000-0002-8366-3365
e-mail olena.ryhina@lnu.edu.ua

Ригіна О.М. Окремі питання становлення та розвитку інституту поліції в США: історико-правовий аспект.

У статті проаналізовано проблему становлення та розвитку системи поліцейських органів у США. Уточнено, що історія становлення та розвитку поліції у США – складний процес, який охопив тривалий період (від колоніальної доби до сучасності). Доведено, що в процесі свого становлення поліцейські інституції США стикалися з такими чинниками, як наслідки Громадянської війни, еміграційні процеси, урбанізація населення, страйки працівників, бездоглядність неповнолітніх, зростання рівня злочинності, проблеми виконання «сухого закону» та ін. Усі ці чинники позначалися на діяльності поліції в процесі здійснення нею заходів щодо забезпечення громадської безпеки, запобігання та розслідування злочинів, притягнення винних осіб до юридичної відповідальності та здійснення адміністративного нагляду над особами звільненими з місць позбавлення волі та пробачіного нагляду – над засудженими до пробачії. З'ясовано, що реформи поліції у США були спрямовані на удосконалення її організації та функціонування, підвищення професійного рівня її співробітників, щоб загалом, у тому числі підвищити рівень довіри в населення до особи-поліцейського. У дослідженні висвітлено ключові історичні етапи розвитку поліцейських структур у США, починаючи з колоніального періоду до сучасності. Проаналізовано вплив соціальних, політичних, економічних та культурних чинників на формування організаційної структури поліції. Особливу увагу приділено еволюції функцій поліції в умовах децентралізованої системи, її взаємодії з громадськістю та рівню довіри населення до поліцейських. У статті розглянуто перехід від «Політичної епохи» до «Епохи реформ» та «Епохи громад», визначено роль Августа Воллмера у професіоналізації поліцейської діяльності та вплив подій 11 вересня 2001 р. на формування нових завдань поліції у сфері забезпечення внутрішньої безпеки. Окремо зосереджено увагу на проблемах зловживання владою, корупції та расизму в середовищі поліцейських, а також вжитих заходах, спрямованих на їх подолання. У підсумку доведено, що розвиток поліції в США – це постійний процес адаптації до нових викликів, зумовлених забезпеченням внутрішньої та зовнішньої безпеки.

Ключові слова: США, поліція, полісмени, ера поліцейської діяльності, Август Воллмер, функція поліції, повноваження поліції, громадська безпека, розслідування злочинів.

Ryhina O.M. selected issues in the formation and evolution of the police institution in the United States: a historical and legal perspective.

This article explores the formation and institutional development of the police system in the United States through a historical and legal lens. The emergence of American police is characterized as a complex and lengthy process, shaped by numerous internal and external factors over time. The study identifies several key historical periods that had a significant influence on law enforcement structures, beginning with the colonial era and extending through the post-industrial and modern periods. The Civil War, mass immigration, accelerated urbanization, labor unrest, and juvenile delinquency posed major challenges to law enforcement agencies. Additionally, the increase in crime rates and the legal and organizational difficulties of enforcing Prohibition further complicated the duties and powers of the police.

The article analyzes how these historical dynamics affected the ability of the police to ensure public safety, prevent crimes, conduct investigations, and hold offenders accountable. It also examines the institutional evolution of probation and parole supervision as functions associated with police responsibilities in the broader justice system. A special emphasis is placed on reform efforts that

aimed to improve organizational efficiency, increase transparency, and raise professional standards among police personnel. These reforms were crucial in reshaping public perceptions of the police and strengthening trust between law enforcement and society.

The contribution of prominent reformers such as August Vollmer is also discussed, especially in terms of the shift toward community-oriented policing and the adoption of scientific methods in law enforcement. The study concludes that the history of American policing reflects broader trends in state-building, legal modernization, and social control mechanisms in democratic societies.

Key words: United States, police, law enforcement, policing era, August Vollmer, police functions, police authority, public safety, crime investigation.

Постановка проблеми. Історія формування поліцейських інституцій у США представляє собою тривалий та складний процес, який почав відбуватися ще в колоніальні часи під впливом Англії та правових ідей, запозичених з її практики. Фактично поліцейські інституції пройшли складний шлях трансформації своєї структури та діяльності від так званих «первісних» форм, представлених «вартами» та констеблями, які не мали професійної підготовки та глибоких знань в галузі належного здійснення правоохоронної діяльності до належними чином організації структури та діяльності поліції, якісного підбору кадрів особами з належними професійно-діловими якостями, які в процесі всього терміну служби постійно підвищують свою професійну кваліфікацію.

В процесі становлення поліцейські інституції стикнулися з особливими історичними умовами, зумовленими соціальними, політичними та соціальними явищами, які впливали на формування її головних завдань, структурні особливості, кадрову політику, визначали її взаємодію з населенням, зокрема щодо формування належної правосвідомості та правової культури громадськості щодо роботи поліції та її співробітників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі існують різні підходи до оцінки ролі поліції США в історико-правовому аспекті. Передусім поліція характеризується як владна інституція, без існування якої не може бути забезпечена безпека суспільства, держави та її громадян чи інших осіб, котрі перебувають на її території. Водночас розуміється, що окремі посадові особи поліції, маючи владні повноваження, в непоодиноких випадках перевищували їхні межі, неправомірно чи невинувато застосовували силові заходи. Цю актуальну проблематику досліджували багато вчених, зокрема: С. Арунгва, В.В. Барабаш, І.Л. Булик, А. Бурке, М. Гонсалес, К.В. Малишев, О.А. Мартиненко, В.О. Михайлов, Т. Морі, Б. Мюджахіт, Д.І. Подакін, Г. Поттер, Ю. Сіроштан, Х.В. Солнцева, Н.В. Степаненко, Я.В. Ступник, П.А. Трачук, О.О. Хробуст, Д.В. Швець та ін. Результати їхніх досліджень є досить повними, об'єктивними та обґрунтованими, відображають переконливі авторські позиції, що особливо актуально, враховуючи цінність існування наукового плюралізму, який дозволяє врахувати різноманітні наукові підходи для розкриття сутності одного й того ж історико-правового явища. Однак загалом досі не сформовано єдиної концептуальної моделі, яка б комплексно пояснила складну генезу американської поліції, чинники її трансформації, взаємозв'язок реформаційних змін в її організації та функціонуванні з історико-правовими чинниками політичної, соціальної та економічної дійсності США. Недостатнє узагальнення фактів функціонування поліції США в історико-правовому аспекті ускладнює розуміння причин сучасних кризових явищ у правоохоронній системі. Це обумовлює потребу у ґрунтовному історико-правовому дослідженні становлення, розвитку та трансформації структури поліцейських установ США та їхньої діяльності.

Мета статті: сформувати концептуальну модель, яка б комплексно пояснила складну генезу американської поліції, чинники її трансформації, взаємозв'язок реформаційних змін в її організації та функціонуванні з історико-правовими чинниками політичної, соціальної та економічної дійсності США.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі система поліцейських органів у США характеризується досить складною структурою і широкою децентралізацією. Пояснюється це чотирьохрівневою структурою інституту поліції: федеральна поліція, поліція штату, поліція округу, муніципальна поліція. Кожна з цих поліцейських структур має визначену компетенцію згідно з підвідомчістю видів кримінальних правопорушень, і загалом між цими структурами немає ієрархічного зв'язку. Відсутність ієрархії та субординаційного зв'язку між різними рівнями поліцейських установ Б. Мюджахіт обґрунтовує складністю системи нормативних актів США та характерними рисами федеративного устрою держави [6, с. 36-37]. Наприклад, у США немає на загальнодержавному рівні нормативного акта, який врегульовує діяльність поліції. Це питання врегульоване у відповідних розділах або статтях федеральних галузевих законів. Структура та юрисдикція федеральної поліції врегульована такими відомчими нормативними актами, як інструкції, накази, постанови щодо окремо визначених функцій поліції. Стосовно нормативних актів, які регулюють питання функціонування поліції штатів і місцевих правоохоронних органів, ними є конституції та закони відповідних

штатів, окружне законодавство, міські хартії та поліцейські ордонанси місцевих департаментів [1, с. 64]. У США відсутнє загальнодержавне міністерство, яке би мало статус головного поліцейського управління. Кожен штат, велике місто, дрібніший населений пункт має своє поліцейське відомство, незалежне від інших [6, с. 36-37]. Станом на 2020 рік, згідно з статистичними даними, понад 420 тисяч офіцерів з понад 18 тисяч поліцейських департаментів США розслідують близько 8,25 мільйона злочинів і здійснюють понад 10 мільйонів арештів на рік [2]. Необхідно згадати і про офіси шерифів, які обов'язково створюються в малих містечках, хоча там може працювати одна або дві особи. До сфери компетенції поліції належить розслідування злочинів, патрулювання, що включає проведення обшуків, затримання осіб, контроль за дотриманням правил дорожнього руху, проведення слідчих дій, таємного спостереження із застосуванням методів конспірації та ін. [8, с. 71-72].

Сьогодні у США поліцейські відомства стверджують, що їхнє основне завдання – це боротьба із злочинністю. Проте, згідно з статистичними даними, понад 50% усієї роботи поліції США – це охорона громадського порядку та безпеки, виявлення, попередження та припинення дрібних правопорушень, підготовка матеріалів для розгляду в судах [7, с. 39]. Поліцейські у США та багатьох інших країнах проходять періодичні навчання протягом усього терміну служби, оскільки від цього залежать кар'єрне зростання, присвоєння класного чину, рівень оплати праці, пільги тощо [3, с. 144].

Особливості організації поліційної системи США зумовлені тим, як зазначає В.О. Михайлов, що насамперед слідкувати за ефективністю роботи поліції повинні не вищі за ієрархією поліцейської структури, а населення, як платники податків [5, с. 211]. Таке твердження, незважаючи на його обґрунтованість, на нашу думку, потребує уточнення, оскільки автор у цьому випадку скоріше мав на увазі те, що думка населення у США надзвичайно важлива у питанні оцінки діяльності поліції та дотримання нею законності. Зауважимо, що саме проблема дотримання законності у діяльності поліції, насамперед у США, за спостереженнями О.А. Мартиненка, тривалий час залишалася бути предметом досліджень багатьох американських учених і правозахисних груп, оскільки постійно виникали непоодинокі резонансні скандали щодо вчинення окремими поліцейськими хабарництва, корупції, торгівлі наркотиками, проявів расизму, участі в організованій злочинності [4]. У зв'язку з цим, як зазначає Д.В. Швець, до середини минулого століття у США рівень довіри населення до поліції не перевищував 20%. Це мало наслідком заснування в 1970 р. Комісії Конгресу США з питань розслідування випадків корупції поліцейських у Нью-Йорку, яка за наслідками перевірок виявила численні випадки корупції, торгівлі посадами та співпраці поліції зі злочинними угрупованнями. Комісія сформувала низку актуальних рекомендацій щодо реформування поліції та скерувала їх до Міністерства юстиції та Генеральної прокуратури США, які були взяті до уваги в процесі удосконалення організації та функціонування поліції. Зокрема, у рекомендаціях наголошувалося на необхідності децентралізації повноважень поліції за територіальною ознакою. Впровадження відповідальності керівників поліцейського підрозділу за діяльність підлеглих. Претендувати на посаду поліцейського міг тільки випускник поліцейської академії з відмінною біографією. Спостерігав за діяльністю поліцейських у межах поліцейського підрозділу таємний інформатор, який повинен був доповідати про всі службові правопорушення. Жоден кадровий поліцейський, згідно з рекомендаціями, не міг стати керівником поліції великого міста чи штату, оскільки на ці посади місцеві органи влади призначали виключно цивільних осіб. Були створені цивільні контролюючі органи, які фінансувалися з місцевих бюджетів щодо розгляду скарг громадян на діяльність поліцейських. До роботи поліції було залучено місцеве населення, яке разом з полісменами брало участь у патрулюванні вулиць та ін. [11, с. 164]. В ідеалі, як зауважують Н.В. Степаненко та В.В. Барабаш, західні науковці, а надто американські, схилиються до думки, що поліція повинна здійснювати функціонування згідно з принципами існування демократичного суспільства, тобто мати демократичну форму управління, володіти засобами запобігання злочинам, при цьому щонайменше використовувати заходи фізичного впливу [9, с. 92].

Поліція, характеризуючись сьогодні децентралізацією та маючи головним завданням контроль за дотриманням громадського порядку та боротьбу із злочинністю, на початках заснування англійських колоній на території сучасних США мала іншу структуру. Окремі аспекти діяльності перших поліцейських установ були запозичені з англійської практики. В поліцейську структуру входили «часові», констеблі та шерифи. Вперше така поліцейська структура була впроваджена в Нью-Йорку в 1652 р. (тогочасна голландська колонія Новий Амстердам). До 1700 р. у Нью-Йорк переїхало чимало людей, було збудовано багато магазинів та інших «бізнесових структур», закладів громадського харчування з реалізацією алкогольних напоїв, де виникали постійні бійки на ґрунті алкогольного сп'яніння, набувала поширення проституція. Ці всі негативні явища вимагали припинення, забезпечення громадського порядку та збільшення кількості тих осіб, які його забезпечували [10, с. 213].

В перших колоніях було дві форми поліцейських структур: неформальна або громадська («Нічна варта») та приватна комерційна («Велика палиця»). «Нічна варта» була сформована з добровольців громади, які здійснювали патрулювання з метою «попередження небезпеки, яка наближається». В Бостоні «Нічна варта» була створена в 1636 р., у Нью-Йорку – в 1658 р., у Філадельфії – в 1700 р.; вважалася досить ефективним засобом у боротьбі зі злочинністю. Г. Поттер зауважує, що хоча «Нічна варта» вважалася добровільним формуванням, одні її члени, вступаючи до її лав, таким чином намагалися уникнути військової служби, других – примусово призивали, треті – у такий спосіб відбували кримінальне покарання. Згодом була заснована «Денна варта» (у Філадельфії – в 1833 р., у Нью-Йорку – в 1844 р.). Паралельно з «вартами» поліцейські функції виконували спеціально уповноважені посадові особи – констеблі та правоохоронці, які офіційно отримували заробітну плату. Крім цього, констеблі виконували роль землемірів та перевіряли точність ваг, здійснювали нагляд за діяльністю «Нічної варти» [13].

Американська дослідниця історії поліцейстики США Т. Морі у підрозділі 6.3. праці «Вступ до американської системи кримінального правосуддя» зазначає про так звані «Епохи поліцейської діяльності». Кожна з цих «епох» визначалася особливістю організації поліцейських сил і вирішенням конкретних проблем, які виникали у певний період часу. Так, перший період поліцейської діяльності у США називають «Політичною епохою», яка почалася наприкінці 1830-х років зі створення перших «справжніх поліцейських агентств» (муніципальних поліцейських департаментів у США). Зокрема, в 1838 р. такий департамент був створений у Бостоні, в 1845 р. – у Нью-Йорку, у 1851 р. – в Олбані та Чикаго, в 1853 р. – в Новому Орлеані та Цинциннаті, в 1855 р. – у Філадельфії, у 1857 – у Балтиморі та Нью-Джерсі. Назва «Політична ера» пояснювалася тим, що в ці часи поліція повністю перебувала під контролем політиків, тобто політики, а це передусім очільник міста чи іншого населеного пункту, контролювали роботу поліцейських під час здійснення ними службових повноважень [12].

У підсумку, до 1880-х років у всіх великих містах були засновані муніципальні поліцейські структури, які мали такі ознаки. По-перше, вони були засновані за ініціативою владних органів штатів. По-друге, поліцейські були штатними постійними працівниками, а не добровольцями, та отримували заробітну плату на постійній основі. По-третє, поліцейські департаменти здійснювали діяльність, керуючись визначеними правилами та процедурами. По-четверте, поліцейські департаменти були підзвітні центральному урядовому органу.

У південних штатах розвиток американської поліційної системи мав свої особливості, оскільки раби становили потенційну загрозу для громадської безпеки в рабовласницькому суспільстві. З цією метою створювалися «Патрулі рабів», перші з яких у 1704 р. – у штатах Південна та Північна Кароліні. «Патрулі рабів» повинні були здійснювати переслідування, затримання та повернення власникам рабів-утікачів; застосовуючи силові заходи, запобігати та припиняти порушення громадського порядку з боку рабів; забезпечувати дисципліну рабів-робітників, які «підлягали неупередженому правосуддю поза законом, якщо вони порушували будь-які правила плантацій». Після завершення Громадянської війни поліцейські структури у південних штатах надалі здійснювали контроль за звільненими рабами, які працювали в сільському господарстві, та дотриманням ними законів про сегрегацію [13].

Отже, після завершення Громадянської війни у США відбувається поступове «розростання» міст, урбанізації населення, і «система спостереження», здійснювана констеблями не була достатньою для того, щоб запобігати проявам насильства з боку білих громадян щодо іммігрантів та афроамериканців. Г. Поттер, покликаючись на С. Спітцера та Е. Скалла, зазначає про відсутність достатніх і переконливих доказів про зростання рівня злочинності в ті часи, а тому тогочасні реформи поліції стали наслідком необхідності запобігти не стільки злочинності, як «безладу». Передусім такий «безлад» міг загрожувати з боку найманих працівників заводів, фабрик, шахт через організацію ними страйків, що мало наслідком простій у виробництві, перешкоди у здійсненні «належної торговельної діяльності», вчасної сплати податків, що в цілому загрожувало «колективному благові». Приватна та комерційна полюція відзначалася недостатньою організованістю та важелями впливу, щоб запобігати страйкам працівників. Також для власників фабрик та заводів представляв інтерес позбутися витрат, спрямованих на попередження та придушення страйків працівників, які доцільно було покласти на поліцію, що фінансувалася з місцевого бюджету. Г. Поттер, покликаючись на результати дослідження Е. Сілвера зазначає про те, що працівники мали тривалий робочий день, працювали в небезпечних умовах праці та отримували низьку заробітну плату. Е. Сілвер заважив: «те, що представники економічної еліти називали заворушеннями, насправді було примітивною формою того, що згодом стало називатися профспілковими страйками». Тогочасна поліція застосовувала силові заходи для підтримки громадського порядку, водночас створюючи ілюзію того, що цей порядок підтримується для забезпечення верховенства права, а не для захисту інтересів великих підприємців та промисловців [13].

Дослідники становлення та розвитку поліцейської США схилиються до думки, що впродовж «Політичної ери» діяльності поліції спостерігалися численні випадки вчинення нею корупційних дій та таких дій, які мали ознаки жорстокого поводження із затриманими. Тому «панацеєю» від цього негативу стала «Епоха реформ». Початок цього періоду пов'язаний з ім'ям Августа Воллмера – начальника поліції в Берклі, штат Каліфорнія (1905–1932), котрий впровадив ряд нововведень щодо удосконалення професійності поліцейської діяльності та які «назавжди змінився світ поліції». Було впроваджено обов'язкове проходження тестування кандидатами у полісмени, зокрема вони мали пройти психологічні тести та тести на інтелект. Також кандидати повинні були пройти навчання в поліцейській академії (до того часу вони не проходили жодної формальної підготовки). Відтоді претендувати на посаду в поліції могли і жінки. Детективи поліції почали використовувати наукові методи у розслідуванні злочинів, у тому числі відбувається розвиток науки криміналістики та впроваджуються нові криміналістичні дослідження. Загалом А. Воллмер «розглядав поліцію та офіцерів як соціальних працівників, які повинні були заглибитися в причини дій, щоб вирішити проблему, а не просто заарештувати особу» [12]. Хоча подібні прогресивні ідеї ще наприкінці 1820-х років у Великій Британії запропонував сер Роберт Піл – колишній британський прем'єр-міністр і міністр внутрішніх справ протягом 1822–1846 років, котрий був відомий як «батько сучасної поліції», та за ініціативою якого в 1829 р. у Лондоні була створена Столична поліцейська служба. Р. Піл впровадив ряд «принципів» поліцейської діяльності, які актуальні по сьогоднішній час. Найголовніших з них три. По-перше, що поліція передусім повинна запобігати злочинам, а не лише затримувати злочинців. По-друге, якщо на території проживання зафіксований низький рівень злочинності, це доказ ефективності роботи поліцейських департаментів. По-третє, щоб запобігати злочинам, поліцію повинна підтримувати громадськість, яка розділить з ними відповідальність за запобігання злочинам. Однак для цього поліція повинна мати хорошу репутацію, неупереджено дотримуватися законів і брати на роботу таких працівників, які належно виконуватимуть посадові обов'язки, і застосовуватимуть силу лише у виняткових випадках [2].

Характеризуючи криміногенну ситуацію у США в 60-70-х роках ХХ ст., дослідники відзначають її погіршення, зростання вдвічі рівня злочинності, що пов'язують часто з рухом за громадянські права афроамериканського населення, в непоодиноких випадках ЗМІ висвітлювали сутички між білими полісменами-чоловіками та членами афроамериканської громади. В деяких випадках полісмени перевищували межі службових повноважень. Верховний Суд США ухвалив рішення в резонансних справах «Міранда проти Аризони» та «Мепп проти Огайо», на підставі яких поліція повинна була змінити підхід до проблеми боротьби із злочинністю і відтоді змінилося уявлення про конституційні права підозрюваного та обвинуваченого у кримінальному процесі та проблему їхнього забезпечення. Розпочалася «Ера поліцейської діяльності в громадах», тоді активно почала впроваджуватися ідея стосовно того, що поліція потребує допомоги громади та повинна з нею співпрацювати [12]. Зміст цієї співпраці, на нашу думку, полягав у тому, що населення повинно було довіряти поліції, бути впевненим у тому, що винні особи будуть притягнуті до відповідальності та засуджені до справедливого покарання і що кожна особа зобов'язана негайно повідомляти про будь-яке порушення закону, особливо у випадку заподіяння реальної або можливої шкоди особі, яка через свій вік або особливості фізіологічного чи психологічного стану не може повідомити про порушення своїх прав або не здатна розуміти, що права її порушуються. Про акцентування значення формування в осіб позитивного ставлення до особи-поліцейського та роботи поліції свідчить численна кількість американських кінофільмів та телесеріалів про розслідування злочинів, забезпечення громадського порядку та притягнення винних осіб до відповідальності.

З 2001 р. по сьогоднішній час у США триває «Ера внутрішньої безпеки поліції». Наслідки терористичного акта 11 вересня 2001 р., коли терористи захопили літаки і запустили їх у будівлі Всесвітнього торгового центру та Пентагону в США, назавжди змінили життя американців. Незважаючи на те, що акцент змістився на внутрішню безпеку, поліцейська діяльність продовжує включати деякі компоненти поліцейської діяльності «Епохи громад», однак велика увага роботи поліції сконцентрована на боротьбі зі злочинністю, контролі за дотриманням норм кримінального законодавства, законів про дорожній рух та інших нормативних актів, виявленні потенційних загроз та зборі розвідувальної інформації [12].

Висновки. Отже, поетапне становлення та розвиток поліції у США – складний процес, коли поряд з потребами забезпечення безпеки суспільства, розслідування злочинів і боротьби із злочинністю, поліцейські структури стикалися з численними політичними, економічними та соціальними аспектами. Від перших «варт» у колоніальний період до сучасної організації поліцейських структур, поліція США пройшла складний шлях інституційної еволюції. На ранніх етапах функції поліції не лише сконцентровувалися на охороні громадського правопорядку, але й на захисті інтересів великих платників податків, тому її співробітники брали активну участь у придушенні страйків

працівників та здійснювали контроль за афроамериканським населенням у південних штатах. У ХХ ст. спостерігаються зміни в організації та функціонуванні поліцейських структур США з метою досягнення професіоналізації та технологізації. Поліція в ті часи почала стикатися з проблемами не лише погіршення криміногенної ситуації, але й зростання рівня організованої злочинності, проте, що негативно, серед її окремих співробітників продовжували виявляти факти вчинення корупційних діянь, проявів расизму та надмірного та невинновданого застосування силових заходів. У ХХІ ст. поліція США, не викоринивши з об'єктивних причин організованої злочинності, стикнулася з новими викликами, пов'язаними з міжнародним тероризмом і кіберзлочинністю. Саме виявлені проблеми у функціонуванні поліції США та визначення шляхів їхнього подолання можуть мати якісне значення у формуванні збалансованої політики в сфері правоохоронної діяльності, розробленні ефективних реформ, ефективних заходів забезпечення правопорядку та прав і свобод людини і громадянина.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

1. Булик І.Л., Подакін Д.І. Модель організації діяльності поліції в Україні та США. Сучасна європейська поліцейстика та можливості її використання в діяльності Національної поліції України. Харків. 2019. С. 63–65.
2. Історія сучасної поліції США та як вона розвивалася. *Greelane*. URL: https://www.greelane.com/uk/%D0%B3%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D1%96-%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B8/%D0%BF%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%8C/the-history-of-modern-policing-974587/#google_vignette.
3. Малишев К.В., Хробуст О.О. Особливості правоохоронної діяльності в зарубіжних країнах. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2020. Том 31. № 5. (70). С. 143–145.
4. Мартиненко О.А. Проблема жорстокого поводження з громадянами: огляд діяльності поліції деяких розвинених країн. *Громадянська Освіта*, 2005, № 33. URL: <https://archive.khpg.org/osvita//index.php?id=113898053>.
5. Михайлов В.О. Зарубіжний досвід забезпечення законності та дисципліни роботи патрульної поліції: перспективи запозичення для України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 4. С. 209–216.
6. Мюджахіт Б. Формування публічної безпеки в США: теоретичні засади. *Аспекти публічного управління*. Том 9. № 4. 2021. С. 36–42.
7. Сіроштан Ю. Характеристика адміністративної діяльності патрульних служб поліції Великобританії, Канади, США та Франції. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 1. С. 37–40.
8. Солнцева Х.В. Організація поліцейської діяльності в Україні та США: структура. *Право і безпека*. 2016. № 1 (60). С. 69–73.
9. Степаненко Н.В., Барабаш В.В. Історія виникнення поліції в країнах Європи та Україні, місце поліцейської діяльності в демократичному суспільстві. *Legal Bulletin*. 2025. № 1(15). С. 90–100.
10. Трачук П.А., Ступник Я.В. Історичний досвід розвитку правоохоронних органів США, Великобританії та України. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету: Серія право*, 2024. Випуск 81. Ч. 3. С. 209–215.
11. Швець Д.В. Реформування поліцейських органів зарубіжних країн: правовий та психологічний аспекти. *Право і безпека*. 2016. № 4 (63). С. 162–169.
12. Arungwa S., Burke A., Gonzales M., Morey T. Introduction to the American Criminal Justice System. Open Oregon Educational Resources. URL: <https://openoregon.pressbooks.pub/crimjustsysintro/chapter/6-2-brief-history-of-policing>.
13. Potter G. The History of Policing in the United States. Eastern Kentucky University Police Studies Online, 2013. URL: <https://plsonline.eku.edu/insidelook/history-policing-united-states-part-1>.